

آزمون ۵ از ۱۱

اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می‌شود.
امام خمینی (ره)

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی سنجش یازدهم - مرحله دوم (۱۳۹۸/۹/۱)

ادبیات و علوم انسانی (یازدهم)

کارنامه آزمون، عصر روز برگزاری آن از طریق سایت اینترنتی زیر قابل مشاهده می‌باشد:

www.sanjeshserv.ir

مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان‌ها و مراکز آموزشی

به منظور فراهم نمودن زمینه ارتباط مستقیم مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان‌ها و مراکز آموزشی همکار در امر آزمون‌های آزمایشی سنجش و بهره‌مندی از نظرات ارزشمند شما عزیزان در خصوص این آزمون‌ها، آدرس پست الکترونیکی test@sanjeshserv.com معرفی می‌گردد. از شما عزیزان دعوت می‌شود، دیدگاه‌های ارزشمند خود را از طریق آدرس فوق با مدیر تولیدات علمی و آموزشی این مجموعه در میان بگذارید.

کانال تلگرام آزمون‌های آزمایشی سنجش @sanjesheducationgroup

فارسی (۲) و نگارش (۲)

۱. گزینه ۳ درست است.

گزینه	نادرست	معنی درست	علت نادرستی	نمونه غلط‌انداز
۲	بی‌پایاب	عمیق / ژرف	[تصریح کتاب درسی]	بی‌کران: بی‌پایان
	ضیعت	زمین زراعی	حذف صفت ← تغییر کلی معنی	-
۳	صلت	پاداش / انعام	اختلاف حروف	صلات
	ناو	کشتی		
	ندیم	[که از درخت میان تهی سازند]	ترجیحاً اشتقاق [از ریشه ن د م] بر معنی	نادم (پشیمان)
۴	خطوات (ج. خطوه)	قدم(گام)ها	ترجیح اشتقاق بر معنی	خطایا
	رقعت (= رقعہ)	تکه کاغذ، نامه کوتاه، یادداشت	تصریح کتاب درسی	-
	حلاوت	شیرینی	کاربرد ترکیب وصفی به جای اسم	-

(واژه‌نامه)

۲. گزینه ۴ درست است.

گزینه	تضمن	تناسب	تضاد	ترادف
۱	رقعت - نکت	-	-	عقد - مخنقه
۲	-	[*وزر - وبال]	-	وزر - وبال
۳	سرسام - عارضه	خیلتاش - سوار	-	-
۴	-	-	رعیت - اعیان	-
			درستی - علت	
			[...] امروز دُرُستیم [...] که علت و تب [...] زایل شد.]]	

(صفحه ۱۴ تمام واژه‌ها از «قاضی بُست»)

۳. گزینه ۲ درست است.

«هنر» بدو در فارسی معنی جنگاوری داشته؛ بعد هم که شده فضیلت؛ اینجا یعنی «بخت (شانس)». «خداوند» اینجا یعنی صاحب مُلک (پادشاه / سلطان / امیر). به «پاره» هم که در زمانه خود مترادف فارسی «قراضه» می‌بوده، امروزه می‌گوییم سکه [← پاره کردن اینجا یعنی به تبدیل به سکه]. اما «افگار» عمرش به فارسی امروزه قد نداده که حالا بخواهد تحول معنایی پیدا کند یا نه! (صفحات ۱۷ تا ۲۱)

۴. گزینه ۲ درست است.

در (۱): [غرقه] خواست شد: می‌خواست غرق شود؛ یعنی نزدیک بود غرق شود. در (۳): [بوالحسن. در (۴): زندگانی اما. در (۲): حق [به درستی] گزاردن است، نه گزاردن. [به جواب سؤال بعد هم نگاه کنید. (صفحات ۱۷ تا ۲۰)]

۵. گزینه ۱ درست است.

به واسطه «بر»، پیشوندی که در این دعوا - مرافعه املائی مختصّ خواستن است، (۲ و ۴) را رد کنید. (۳) را هم به واسطه مفعول‌پذیری خواستن. [ظن] «صلاح» «قضا» [نماز] هم که البته تکلیفشان از قبل معلوم است.

۶. گزینه ۴ درست است.

[اسرافیل در «صور» ش می‌دمد. «ماتم» «سور» می‌شود. اما «تن» از فراق در گداز می‌افتد. جنان «روضه» دارد. طوطی هم «شگرشکن» است؛ یعنی یا شکر غزا ندارد؛ بلکه، بالعکس، از شکر غذا دارد.

۷. گزینه ۱ درست است.

منثور	منظوم	منثور - منظوم (نثر آمیخته به نظم)
بیهقی	تحفة الاحرار (جامی)	گلستان (سعدی)
	بوستان (سعدی)	بهارستان (جامی) [به تقلید از بالای]
	فرهاد و شیرین (وحشی)	

(صفحات ۱۰، ۱۳، ۱۶، ۲۰، ۲۴)

۸. گزینه ۱ درست است.

«تنور» که گرم نباشد، طبعاً سرد می‌شود؛ پس ۵) حس آمیزی ندارد؛ ۲) و ۳) رفت به کناری؛ ماند ج) [با آرایه تمیز که شروع کنید همین است]. تضاد در الف) میان «نیستیم» و «ایم» (= هستیم) برقرار است. هر تشخیصی، بالذات، یک استعاره است. و [برای بار نمی‌دانم چندم] توجه کنید به تضاد میان عنصرهای چهارگانه که در ب) به شما ایهام تناسب داده است.

۹. گزینه ۲ درست است.

به علتی که در شرح آزمون‌های پیشین گفته‌ایم در ۱) میان «آدم» و «آدمی خویش» جناس برقرار نیست. ۳) هم که هیچ. از خیر ۴) با فقدان «ایهام» بگذریم. اما در ۲): چون دست دادن در مصرع یکم ایهام دارد: ۱. مصافحه؛ ۲. ممکن شدن، معنی یکمش با تک معنی دست دادن در مصرع دوم جناس تام خواهد داشت. (صفحه ۱۵)

۱۰. گزینه ۲ درست است.

حس آمیزی و پارادوکس ندارد؛ پس ۳) و ۴) رد. اما ۲) چون تلمیح مشهود دارد؛ دو مصرحه مشهود از معشوق در قالب جمله ندایی دارد؛ میان «جان» و «نان» جناس دارد؛ و در «چنگ» مطلقاً ایهام، بر ۱) پیروز می‌گردد. فقط حواستان باشد سرود کردن (= ساختن) از مهربانی نمونه‌ای است از یک تشبیه تا حدی دیرباب.

۱۱. گزینه ۴ درست است.

۱) و ۲) (۳) تشخیص ندارند. ۲) مجاز ندارد؛ ۳) [البته با تسامح] در کف دارد! اما در مقام اثبات: اولاً، «می» در اعتقادات اسلامی نجس است؛ آن وقت این کافرکیش دارد با شراب ناطهور آلودگی از دامن خویش می‌شوید! این اگر متناقض‌نما نیست، پس چیست؟! ثانیاً، پای خُم نمونه‌ای است از تشخیص [حالا گیریم به واسطه ایهام تناسب که این جا بحث ما نیست]؛ اما این میانه، مهم «آب» است که مجاز است از «می». چون جنس آن است؛ که بی آب رز آبی ندارد! آن پارادوکس هم که اینجا خودبه‌خود اغراق می‌آورد! حالا شما بگو نه! مهم نیست! ما اصلاً خوش داشتیم در این تصویر اغراق ببینیم! اعتراضی هست؟! نباید هم باشد، چون اغراق ساختار معین و چارچوب‌بندی مشخص ندارد! در عوض، نه ما می‌توانیم برای سه تای بالا تشخیص بتراشیم، نه شما برای ۲) مجاز. فرق آرایه تمیز ساختارمند با آرایه هر دم بیر [همان هر دمبیل خودمان] که هر که - مثلاً من پاسخ‌نویس - تا از راه رسید بگوید هست یا نیست دقیقاً در همین است!

۱۲. گزینه ۳ درست است.

به فعل نگاه کنید؛ بودن اسنادی باشد یا نه، مفعول‌پذیر نیست. یادتان نرود: ساختار [کسی] را + [...] بایستن همیشه متمم‌زاست. [تماماً از «قاضی بُست»]

۱۳. گزینه ۳ درست است.

یک سر مو هم لای درز مجهول‌سازی در فارسی نمی‌رود! یعنی، معلوم هر جزء صرفی که داشته باشد یا نداشته، مجهول می‌بایست عیناً به همان وضع باشد. جدول تطبیقی زیر را نگاه کنید و با مندرجات گزینه‌ها قیاس:

گزینه	معلوم	مجهول
۱)	بستانید	بسته بشوید
۲)	بازگردانید	بازگردانیده شوید
	بازگرداند	بازگردانده شد
۴)	ببرید	برده بشوید
	ببرد	برده بشد

(صفحات ۲۱ و ۲۲)

۱۴. گزینه ۱ درست است.

اسم - یا هر چه در حکم اسم - چهار نقش اصلی بیش ندارد: ۱. نهاد؛ ۲. مفعول؛ ۳. متمم؛ ۴. مسند. در (۱) «وقت» به تنهایی نهاد است. در سه تای دیگر واژه‌ها [به ترتیب در نوع: صفت و صفت / قید] در نقش قیدند. (صفحه ۳۱) [جواب سؤال بعد را هم ببینید]

۱۵. گزینه ۴ درست است.

(۴ هم در نوع صفت است، هم در نقش. باقی، هر سه، در نوع صفت‌اند، اما در نقش، به ترتیب، قید و اسم و قید. (صفحه ۳۱)

۱۶. گزینه ۲ درست است.

«از این گوش می‌گیرد، از آن گوش در می‌کند.» (نگارش ۱: صفحه ۳۰)

۱۷. گزینه ۳ درست است.

«این چه می‌گذرد» دنیاست. (صفحه ۳۳)

۱۸. گزینه ۲ درست است.

خواندن مست کنایه است از عنایت او به بنده و عزیز گردانیدنش («تعزّ...») و در برابر، راندن عابد معتکف یعنی اعراض خداوند از بنده و دلیل کردنش («تعزّ...»). اما مهم‌تر اینهاست [در تأیید «من تشاء»]: دو استفهام انکاری: «که نگذاردش؟!» یعنی «هیشکی جرأت نداره بهش اجازه نده بره پیش خدا!»؛ و «که باز آردش؟!» یعنی «هیشکی نمی‌تونه اون از پیش خدا برگردونه!» (۴) به سؤال بالا و جوابش مربوط است [صفحه ۱۰]

۱۹. گزینه ۴ درست است.

(۱ اشاره به مسؤولیت‌پذیری دارد. ۲) با بیت سؤال تقابل دارد. ۳) از بی‌خودی می‌گوید. اما «توکل» در (۴) همان «تکیه بر آفریننده کرد» است. (صفحه ۱۵) [سؤال بعد و جوابش را هم ببینید.]

۲۰. گزینه ۱ درست است.

حالا اصلاً بحث این سؤال به کنار؛ وقتی پای «اما» و «اگر» و «اگرچه» و «هر چند» ... به میان می‌آید، منطقاً حرف اصلی یک جای دیگر است. می‌گوید این درست، که روزی را خدا می‌رساند، اما عقل حکم می‌کند خود در جست‌وجوی در روزی (راه کسب) باشی! «از تو حرکت...». «حیله» در فارسی قدیم یعنی تقلباً. حالا در (۱)، می‌گوید تقلباً کسب عملی شیطانی است! (۲) و (۳) هم مفهوم‌اند. ۴) سفارش به قناعت می‌کند. [صفحه ۱۵]

۲۱. گزینه ۳ درست است.

در (۳) نگفته گدا از طبع گدایش برگشته؛ بلکه فقط گفته «خداوند نعمت» کرم دارد و قبل از سؤال سائل به او می‌بخشد. (صفحه ۲۳)

۲۲. گزینه ۳ درست است.

این بیت‌ها را از «عقاب» خانلری برگرفته‌ایم. در (۳) فقط از بلند همتی سخن است و به تقابل، در دیگر گزینه‌ها، از دون همتی. (صفحه ۱۴)

۲۳. گزینه ۳ درست است.

نکنه در مفهوم کنایی حاصل از «مستی» است؛ ز (به خاطر) مستی (غفلت) .... (۱) و (۲) هم مفهوم‌اند. [صفحه ۳۰]

۲۴. گزینه ۴ درست است.

در هر دو تصاویر القای بی‌تعلقی و آسودگی خیال می‌کنند که تبع آن است. «سرو» در ادب تعلیمی فارسی استعاره است از انسان بی‌تعلق. (صفحه ۳۳)

۲۵. گزینه ۱ درست است.

در الف) بی‌برگی (احتیاج)، عین برگ (دولتمندی) است. دم غنیمت‌شماری در ج) ختّامی نیست، عرفانی است؛ با این همه در چارچوبه این سؤال کفایت است. و در د) داد از تن خویش دادن بیانی دیگر است از «حاسبوا قبل عن تحاسبوا». [در د) می‌گوید: «هر کسی آن درود عاقبت کار که کشت!»] (صفحات ۲۰، ۲۳، ۲۴ و ۲۵، ۳۳)

@drhs1012
www.drhs.ir

عربی، زبان قرآن (۲)

۲۶. گزینه ۱ درست است.
خطاها به ترتیب:
بدتر از همه (با ساختار عربی تناسب ندارد) - راه رفتن (ص: راه رفتنت) - بدتر از همه... (با ساختار عربی تناسب ندارد)
۲۷. گزینه ۳ درست است.
خطاها به ترتیب:
پروردگار (ص: پروردگارت) - دانا (ص: داناتر) - در میان (با ساختار عربی تفاوت دارد) - داناترین (ص: داناتر) - راه (ص: راهش)
۲۸. گزینه ۴ درست است.
خطاها به ترتیب:
مشکلاتی (ص: مشکلات) - عدم ترجمه «کما» - دشمنان (ص: دشمنانم) - دوستان (ص: دوستانم)
۲۹. گزینه ۲ درست است.
خطاها به ترتیب:
هرگاه (ص: اگر) - فرزندان (ص: فرزندانشان) - مادران شان (ص: مادران) - شیون زیادی (ص: بسیار شیون می کنند) - شیون بسیاری (ص: بسیار شیون)
۳۰. گزینه ۴ درست است.
خطاها به ترتیب:
می نامند (ص: نامیده می شوند) - ایران (ص: ایرانی) نام گرفته شد (ص: نامیده می شوند) - ابیات (ص: ابیاتی)
۳۱. گزینه ۲ درست است.
خطاها به ترتیب:
می خرم (ص: می خریدم) - بسیار ارزان است (تفاوت ساختار با جمله عربی دارد). - می خرم (ص: می خریدم) - قیمت‌هایی ارزان دارد (تفاوت ساختار با جمله عربی دارد) ارزان بود (تفاوت ساختار با جمله عربی دارد).
۳۲. گزینه ۳ درست است.
خطاها به ترتیب:
خدایا (ص: خدا) - گردانیدی (ص: گردانید) - گردانیدی (ص: گردانید) - بخشایندهات (ص: بخشاینده) - کیفر می شود (ص: کیفر شد)
۳۳. گزینه ۲ درست است.
همانا من (ص: من فقط)
۳۴. گزینه ۳ درست است.
خطاها به ترتیب:
يقولون (ص: تقول) - پنجج (ص: تتجج) - يقول (ص: تقول) - قلبي (ص: قلوبنا)
۳۵. گزینه ۴ درست است.
خطاها به ترتیب:
الأصدقاء (ص: أصدقاؤكم) . يهدى (ص: يهدون) . إليك (ص: إليكم) . يهدى (ص: يهدون) . عيوبك (ص: عيوبكم)
۳۶. گزینه ۴ درست است.
تَقْرَأُ ← تَقْرَأُ (اگر فعل شرط مضارع باشد حرف آخر آن مجزوم می گردد) / المَشَاغِبُ ← المَشَاغِبُ
۳۷. گزینه ۲ درست است.
أَجِبُّ ← أَحَبُّ (مطابق کتابدرسی اسم تفضیل بر وزن «أفعل» است) / أَنْفَعُ ← أَنْفَعُ (اسم تفضیل بر وزن «أفعل» است).

۳۸. گزینه ۴ درست است.

خطاها به ترتیب:

لِلغَائِبِينَ (ص: للغائب) . اسم الفاعل من مزيد ثلاثي (اسم الفاعل من مجرد ثلاثي) - مضاف إليه (ص: مجرور به حرف الجر)

۳۹. گزینه ۱ درست است.

خطاها به ترتیب:

مبتدأ (ص: فاعل) . مبني (ص: معرب) مجرور به حرف الجر بالفتحة (ص: مجرور به حرف الجر به «ی»

۴۰. گزینه ۲ درست است.

خطاها به ترتیب:

مجرد ثلاثي مصدره «رُشد» (ص: مزيد ثلاثي مصدره «إرشاد») مبني (ص: معرب) - مجرور بحرف الجر (ص: مضاف إليه و مجرور)

۴۱. گزینه ۳ درست است.

۴۲. گزینه ۱ درست است.

۴۳. گزینه ۴ درست است.

۴۴. گزینه ۱ درست است.

اسم‌های مکان به ترتیب:

(۲) مَلَاعِب (۳) مَتَجَر (۴) مَزْرَعَة

۴۵. گزینه ۳ درست است.

اسم تفضیل (خیر) مضاف واقع شود معمولاً معنی صفت عالی (ترین) می‌دهد.

۴۶. گزینه ۱ درست است.

۴۷. گزینه ۳ درست است.

اگر فاعل «اسم» باشد یعنی (اسم ظاهر) در این حالت به صورت مفرد می‌آید هر چند که فاعل مثنی یا جمع باشد.

۴۸. گزینه ۴ درست است.

با توجه به ترجمه عبارت گزینه «۴» صحیح است.

۴۹. گزینه ۲ درست است.

المفتاح ← مفتاح (زیرا مضاف «أل» نمی‌گیرد)

۵۰. گزینه ۱ درست است.

خطاها به ترتیب:

(۲) اسم مکان ← اسم مفعول / اسم فاعل ← اسم مبالغة

(۳) اسم فاعل ← اسم مبالغة

(۴) اسم مفعول ← اسم مکان

دین و زندگی (۲)

۵۱. گزینه ۲ درست است.

سؤال از ص ۲ یعنی از صفحه «تفکر و اندیشه» کتاب درسی طرح شده است. عبارت «ما يُحْيِيكُمْ» در آیه گزینه ۲ به «دین» اشاره دارد.

۵۲. گزینه ۴ درست است.
متن ص ۷، درس اول است.
۵۳. گزینه ۳ درست است.
متن ص ۷ و ۸ کتاب است.
۵۴. گزینه ۲ درست است.
هر دو بخش سؤال از مطالب مربوط به «کشف راه زندگی» مطرح شده است. ص ۸.
۵۵. گزینه ۱ درست است.
هر سه بخش سؤال و گزینه‌ها و جواب درست از ص ۱۰ است.
۵۶. گزینه ۱ درست است.
از بخش «تکمیل کنید» ص ۱۱ کتاب است.
یادآوری مهم: مطلب سؤال و آیه مرتب با آن یعنی گزینه ۱، از بخش‌های مهم درس و کتاب است که در آزمون‌های سراسری سال‌های گذشته بسیار مطرح شده است.
۵۷. گزینه ۴ درست است.
شعر سعدی از بخش «اندیشه و تحقیق» ص ۱۲ و نیازهای برتر و اساسی انسان در صص ۷ و ۸ درج شده است.
۵۸. گزینه ۲ درست است.
متن ص ۲۰ کتاب: «به علت ابتدایی بودن سطح فرهنگ و زندگی اجتماعی و عدم توسعه کتابت، تعلیمات انبیا به تدریج فراموش می‌شد، یا به گونه‌ای تغییر می‌یافت که با اصل آن متفاوت می‌شد.» سایر گزینه‌ها هم در ص ۱۹ درج شده‌اند.
نکته بسیار مهم: به واژه‌های «علت، سبب، موجب، باعث، و مانند آن» و «به علت، به سبب، به موجب، و مانند آن» در متن درس‌ها و تست‌ها بسیار دقت کنید.
۵۹. گزینه ۱ درست است.
گزینه درست یعنی ۱، از ترکیب دو بخش از صص ۱۷ و ۱۸ است.
رد سایر گزینه‌ها:
گزینه ۲: براساس آموزه‌ها / تعالیم اسلامی وقتی «یک دین» درست است، پس «ادیان مختلف» نادرست است.
گزینه ۳: «محتوای اصلی دعوت پیامبران یکسان است. در واقع همه آنها یک دین آورده‌اند. با این وجود، تعالیم انبیا در برخی احکام فرعی، متناسب با زمان و سطح آگاهی مردم و نیازهای هر دوره تفاوت‌هایی با یکدیگر داشته است.» ص ۱۹
گزینه ۴: مطابق رد گزینه ۳، هم «تفاوت‌ها در محتوای اصلی دعوت پیامبران» و هم «دین‌ها» نادرست هستند.
۶۰. گزینه ۳ درست است.
از متن صص ۱۸ و ۱۹ است.
۶۱. گزینه ۲ درست است.
از صفحه ۳۳ کتاب درسی، درس سوم.
نکته: سایر گزینه‌ها هر چند از نظر اعتقادی درست‌اند، ولی به آیه سؤال ربطی ندارند!
۶۲. گزینه ۳ درست است.
از ص ۳۱ متن کتاب است.
رد گزینه‌های ۱ و ۴: بخش دوم این دو گزینه یک «آیه» است؛ حال آن که در متن سؤال، حرف از استنباط از «حدیث شریف» است! و این یکی از دلایل نادرست بودن این دو گزینه است.
۶۳. گزینه ۱ درست است.
هر سه بخش سؤال از ص ۲۹ متن کتاب است.
۶۴. گزینه ۴ درست است.
اولاً، با توجه به عنوان ص ۴۱ یعنی «تناسب معجزه هر پیامبر با زمان خود» و مطالبی که در ذیل آن درباره معجزات حضرت موسی (ع) و حضرت عیسی (ع) آمده این نکته مهم دریافت می‌شود که:

تناسب معجزه هر پیامبر با زمان خود، علت گوناگونی معجزات پیامبران الهی است. ثانیاً، آیه «إِنِّي أَخْلُقُ لَكُمْ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ... وَأُبْرِئُ الْكَمَّةَ وَالْأَبْرَصَ وَأُحْيِي الْمَوْتَى بِإِذْنِ اللَّهِ.» که در صص ۴۱-۴۲ آمده، از زبان حضرت عیسی (ع) و درباره معجزات آن حضرت یعنی شفای کور مادرزاد و برص گرفته و زنده کردن مردگان به اذن خدا است که فقط برای مردم آن زمان قابل مشاهده بود و امروز اثری از آنها باقی نمانده است. ص ۴۲.

۶۵. گزینه ۱ درست است.

توضیح گزینه ۱ و ۳: خداوند به کسانی که در الهی بودن قرآن کریم شک دارند... برای اثبات نهایت عجز و ناتوانی آنان، پیشنهاد آوردن حتی یک سوره مانند سوره های قرآن را هم به آنها داده است. و آیه «أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ» (ص ۴۲ کتاب) به این موضوع دلالت دارد.

رد گزینه ۲ و ۴: «قُلْ لَّيْنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ» (ص ۴۲ کتاب). در این آیه خداوند تأکید می کند که هیچ گاه، هیچکس نمی تواند در این مبارزه پیروز شود و همانند قرآن را بیاورد. که مراد «تحدی» است.

آیه «وَ السَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ» به «انبساط جهان» از نمونه های «ذکر نکات علمی بی سابقه» و از جنبه های اعجاز محتوایی اشاره دارد.

آیه «وَمَا كُنْتُمْ تَتْلُونَ مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخْطُّهُ بِيَمِينِكُمْ إِذَا لَرْتَابَ الْمُطْبُوعُونَ» (ص ۴۸ کتاب) به درس ناخوانده بودن پیامبر اشاره دارد و چندان ربطی به بخش اول سؤال و «تحدی قرآن» ندارد.

۶۶. گزینه ۲ درست است.

متن درس چهارم، صص ۴۵ و ۴۶ کتاب است.

۶۷. گزینه ۳ درست است.

از متن درس چهارم، صص ۴۱ و ۴۲ است. برای توضیح آیه «تحدی» به توضیحات سؤال ۶۵ در بالا دقت شود.

۶۸. گزینه ۳ درست است.

متن درس چهارم، بخش های مختلف از صص ۴۴ تا ۴۶ کتاب است.

۶۹. گزینه ۴ درست است.

گزینه ۴، متن درس چهارم، ص ۴۲ کتاب است.

رد سایر گزینه ها:

گزینه ۱: با توجه به توضیحات سؤال ۶۵ و «تحدی»، مردم همه زمان ها عجز و ناتوانی خود را نشان می دهند؛ نه فقط «مردم زمان خودش».

گزینه ۲: معجزه جاوید پیامبر اکرم (ص) یعنی قرآن کریم، اولاً با فرهنگ همه زمان ها و آینده هم متناسب بوده است، ثانیاً لزوماً نباید شامل همه معارف و علوم و جزئیات آن باشد. چرا که قرآن کریم کتاب همه علوم و جزئیات آن نیست.

گزینه ۳: عبارت «کسی نتواند حتی آیه ای مانند آیات آن را بیاورد.» نادرست است. قرآن کریم حرف از «پیشنهاد آوردن حتی یک سوره مانند سوره های قرآن را» داده است. (ص ۴۲)

۷۰. گزینه ۲ درست است.

آیه «لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ، يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَ يُزَكِّيهِمْ وَ يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ...» در «تدبر در قرآن» ص ۵۶ به هر دو مسئولیت «دریافت و ابلاغ وحی» و «تعلیم و تبیین تعالیم قرآن (مرجعیت دینی)» دلالت و اشاره دارد.

۷۱. گزینه ۱ درست است.

متن درس پنجم، صص ۵۶ کتاب است.

۷۲. گزینه ۲ درست است.

از متن ص ۶۰، درس پنجم کتاب است.

۷۳. گزینه ۴ درست است.

متن درس پنجم، صص ۶۱-۶۲ کتاب است.

علت نادرست بودن گزینه ۴: «یک مانع بیرونی مانند فرشته، پیامبران را از گناه و خطا حفظ می‌کند» و «پیامبران در مواجهه با بسیاری از گناهان عصمت دارند» هر دو نادرست‌اند. «پیامبران نسبت به همه گناهان و اشتباهات عصمت دارند.» (ص ۶۲)

۷۴. گزینه ۳ درست است.

آیه ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يُجْعَلُ رِسَالَتَهُ﴾ در ص ۶۱ و مربوط به عصمت پیامبر اکرم و سایر پیامبران است. آیه ﴿وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا﴾ یعنی «آیه نفی سبیل» نیز از «تدبر در قرآن» ص ۵۹ و در ارتباط با «ضرورت حفظ استقلال جامعه اسلامی» و از عواملی است که مربوط به تشکیل حکومت اسلامی است. (ص ۵۸)

۷۵. گزینه ۱ درست است.

از متن ص ۶۰، درس پنجم کتاب است.

معارف و اقلیت‌های دینی

۵۱. گزینه ۲ درست است.

اعتقاد به خدا در زندگی انسان تحولی عظیم ایجاد می‌کند.

۵۲. گزینه ۴ درست است.

منکرین خدا می‌گویند چون خدا را نمی‌توان با حواس خود کشف و دریافت نمود پس وجود ندارد.

۵۳. گزینه ۳ درست است.

او معتقد است خدایی که الهیون به او معتقدند یک موجود مادی است.

۵۴. گزینه ۲ درست است.

نسبت ناسازگاری را نسبت به یکدیگر خواهند داشت.

۵۵. گزینه ۱ درست است.

خدایی را انکار کرده است که مورد اعتقاد خداشناسان نیز نیست.

۵۶. گزینه ۱ درست است.

قبول خدا با قبول علم سازگار نبوده و یک جا قابل جمع نیست.

۵۷. گزینه ۴ درست است.

موضع علوم تجربی در برابر موجودات غیر مادی، موضع «نمی‌دانم» است.

۵۸. گزینه ۲ درست است.

موجودات مادی در تور حواس می‌گنجند.

۵۹. گزینه ۱ درست است.

حس علت‌یابی، اساس قدم نهادن در راه علم و تمامی اختراعات است.

۶۰. گزینه ۳ درست است.

در ملائکه تغییر و دگرگونی صورت نمی‌گیرد چون عقل کل هستند و...

۶۱. گزینه ۲ درست است.

این جهان دارای یک علت والا و پدیدآورنده برتر است.

۶۲. گزینه ۳ درست است.

حرکت و نظم از خصوصیات پدیده می‌باشد.

۶۳. گزینه ۱ درست است.

همه پدیده‌اند زیرا در به وجود آمدن، نیازمند عواملی هستند که علت تحقق آنها می‌باشند.

۶۴. گزینه ۴ درست است.

از علت آن سؤال می‌کند.

۶۵. گزینه ۱ درست است.

طبیعت محتاج علت است اما خداوند به علت نیاز ندارد چون خود علت‌العلل است.

۶۶. گزینه ۲ درست است.

ریشه نیازمندی اشیاء به علت پدیده بودن است.

۶۷. گزینه ۳ درست است.

متکی بر دلیل و علم و منطق نیست.

۶۸. گزینه ۳ درست است.

در جایگزینی خودپرستی به جای حق‌پرستی جستجو کرد.

۶۹. گزینه ۴ درست است.

برخلاف بینش سطحی، تمام معتقدات انسان متکی بر دلیل و منطق و علم نیست.

۷۰. گزینه ۲ درست است.

انحرافات اخلاقی است.

۷۱. گزینه ۱ درست است.

سلامت روح از اهمیت و اولویت بیشتری برخوردار است.

۷۲. گزینه ۲ درست است.

انسان به جای خودپرستی، حق‌پرستی را در پیش می‌گرفت.

۷۳. گزینه ۴ درست است.

به مادیگری عقیدتی دلالت دارد.

۷۴. گزینه ۳ درست است.

مادیگری اخلاقی

۷۵. گزینه ۱ درست است.

نتوانستند پا روی تمایلات نفسانی و خودخواهی خود گذارند.

انگلیسی (۲)

Part A: Grammar and Vocabulary

www.drhs.ir

۷۶. گزینه ۳ درست است.

معنی جمله: «چند تا از این کتاب‌ها را باید بیاوریم؟ همه‌شان را لطفاً.»

توضیح: برای پرسش درباره تعداد چیزی از "how many" استفاده می‌کنیم. ضمناً با توجه به وجود ضمیر "these" نیاز به "of" داریم.

۷۷. گزینه ۴ درست است.

معنی جمله: «فقط چند تا سیب زمینی باقی مانده بود، برای همین هر کدام یکی همراه غذایمان خوردیم.»

توضیح: همراه "only" از "a few, a little" استفاده می‌کنیم و چون "potatoes" اسم قابل شمارش است، گزینه ۴ درست است.

۷۸. گزینه ۲ درست است.

معنی جمله: «نشستیم و حرف زدیم و بعد آخرش فیلمی تماشا کردیم و یک بطری آب میوه باز کردیم.»

توضیح: توجه کنید "a bottle of juice" یعنی بطری (پر) از آب میوه، اما "a bottle juice" یعنی بطری برای آب میوه (خوردن). ضمناً در گزینه‌های ۱ و ۳ نیاز به "a" داریم. گزینه ۴ نیز به لحاظ معنایی در این جمله مناسب نیست.

۷۹. گزینه ۳ درست است.

معنی جمله: «از ژوئن تا سپتامبر شصت و دو نسخه فروخته شد که ۲۹ هزار و ششصد دلار سود به همراه داشت.»
توضیح: برای نوشتن اعداد بین ۲۱ تا ۹۹ از خط تیره بین یکان و دهگان استفاده می‌کنیم. ضمناً با توجه به مفهوم جمع، اسم و فعل بعد از این عدد هر دو به صورت جمع به کار می‌روند.

۸۰. گزینه ۳ درست است.

معنی جمله: «او کوشید تا از پدرش دربارهٔ اتفاقی که برای دوست قدیمی‌اش افتاده بپرسد، ولی پدرش برای صحبت دربارهٔ مرگ (او) بسیار معذب و ناراحت بود و به شدت در خودش فرو رفت.»

(۱) نامطلوب، ناخوانده (۲) ناخوشایند (۳) ساکت، خاموش (۴) بی‌شرم

۸۱. گزینه ۴ درست است.

معنی جمله: «من جواب معمای تو را نمی‌دانم، پس مجبوری به من یک راهنمایی کنی که چیست.»

(۱) عامل، نماینده (۲) سفارش (۳) رده (۴) راهنمایی، اشاره

۸۲. گزینه ۲ درست است.

معنی جمله: «همیشه قبل از آنکه شروع کنم به حل تکالیف ریاضیم، مدادم را تیز می‌کنم.»

معنی گزینه‌ها در حالت مصدری:

(۱) تمام کردن (۲) تیز کردن
(۳) اصلاح کردن، بازبایی کردن (۴) روایت کردن

۸۳. گزینه ۱ درست است.

معنی جمله: «بچه‌های خیلی کوچک توانایی شمردن تعداد مواردی را که روی یک صفحهٔ کتاب عکس نشان داده می‌شود ندارند، برای همین شما باید صبر کنید تا آنها بزرگ‌تر شوند و این مهارت را بیاموزند.»

معنی گزینه‌ها در حالت مصدری:

(۱) شمردن (۲) قرار دادن
(۳) وزن کردن، ارزیابی کردن (۴) تقسیم کردن

۸۴. گزینه ۱ درست است.

معنی جمله: «بوهیچی مامامو تو زمانی گفت: گل زیبا وجود ندارد. تنها یک لحظه است که در آن یک گل به نظر زیبا می‌آید»

معنی گزینه‌ها در حالت مصدری:

(۱) وجود داشتن (۲) اهمیت داشتن

(۳) شروع کردن (۴) ارج نهادن

۸۵. گزینه ۳ درست است.

معنی جمله: «نظر او این بود که ترتیبات فعلی برای مراقبت از افراد با بیماری‌های شدید روانی برای تأمین نیازهایشان کافی نیست.»

(۱) انتخاب

(۲) وسیله

(۳) نیاز

(۴) اصطلاح، شرط

۸۶. گزینه ۴ درست است.

معنی جمله: «قدرت سیگنال با توجه به شبکه‌ای که به آن متصل شده‌اید می‌تواند به شدت متغیر باشد.»

معنی گزینه‌ها در حالت مصدری:

(۱) شکل دادن (۲) تصور کردن (۳) حمل کردن (۴) متغیر بودن

۸۷. گزینه ۲ درست است.

معنی جمله: «ما می‌خواهیم که دولت به آن چه ما فکر می‌کنیم آنها باید برای والدین مجرد انجام دهند توجه کند.»

(۱) ساختن (۲) توجه کردن (۳) انجام دادن (۴) گرفتن

Part B: Cloze Test

۸۸. گزینه ۴ درست است.
 (۱) کارکرد (۲) نورا فکن (۳) مضمون (۴) مهارت
۸۹. گزینه ۴ درست است.
 (۱) سرود ملی (۲) حساب (۳) ایستگاه (۴) نقطه، نکته
۹۰. گزینه ۳ درست است.
 (۱) به کنار (۲) در کنار (۳) تا، از طریق (۴) از
۹۱. گزینه ۲ درست است.
 (۱) ضمیمه (۲) کانال (۳) راهبرد (۴) ملودی
۹۲. گزینه ۱ درست است.
 توضیح: برای فعل "struggle" نیاز به نهاد (در اینجا "communicators") داریم. ضمناً برای توصیف آن، از صفت (در اینجا "poor") استفاده می‌کنیم.

Part C: Reading Comprehension

- متن شماره ۱:
۹۳. گزینه ۲ درست است.
 بادهای سردی که در تورنادو آلی باعث ایجاد طوفان می‌شوند، از ..... می‌آیند.
 (۲) کانادا
۹۴. گزینه ۳ درست است.
 چند درصد از طوفان‌های ایالات متحده احتمالاً در تورنادو آلی رخ می‌دهند؟
 (۳) ۹۰ درصد
۹۵. گزینه ۲ درست است.
 طبق متن، کدام جمله صحیح است؟
 (۲) بخشی از تورنادو آلی به درون کانادا کشیده می‌شود.
۹۶. گزینه ۱ درست است.
 بند بعدی این متن به احتمال درباره ..... است.
 (۱) طوفان‌ها در تگزاس
- متن شماره ۲:
۹۷. گزینه ۳ درست است.
 نویسنده در خط اول به صورت ضمنی اشاره می‌کند که .....
 (۳) بسیاری از ابداعات ناشی از الزامات نظامی بوده است
۹۸. گزینه ۱ درست است.
 نویسنده احتمالاً معتقد است که .....
 (۱) یک رمز خوب به اندازه یک استراتژی خوب جنگی مهم است
۹۹. گزینه ۲ درست است.
 خواص ریاضی اعداد برای ..... مفید بودند.
 (۲) ایجاد و شکستن رمزها
۱۰۰. گزینه ۳ درست است.
 طبق متن، کدام جمله صحیح است؟
 (۳) شکستن رمزهای اولیه آسان بود.

 @drhs1012
 www.drhs.ir

ریاضی و آمار (۲)

۱۰۱. گزینه ۳ درست است.

الف) درست آنگاه نادرست ارزش نادرست دارد.

ب) نادرست آنگاه نادرست به انتقای مقدم درست است.

پ) $\sqrt{4} = 2$ عدد گویاست که درست است و ترکیب گزاره فصلی با گزاره‌ای نادرست گزاره‌ای درست است. پس ۲ گزاره ب و پ درست است.

۱۰۲. گزینه ۱ درست است.

نقیض گزاره شرطی، گزاره مقدم عطف با نقیض تالی است.

$$\sim(p \Rightarrow q) \equiv p \wedge \sim q$$

نقیض اگر ۲ مربع کامل و ۳ فرد باشد آنگاه $\sqrt{5}$ گنگ نیست گزاره ۲ مربع کامل و ۳ فرد است و $\sqrt{5}$ گنگ است می‌شود.

۱۰۳. گزینه ۲ درست است.

p	q	$\sim q$	$p \Rightarrow q$	$(p \Rightarrow q) \wedge \sim q$	$p \wedge [(p \Rightarrow q) \wedge \sim q]$
د	د	ن	د	ن	ن
د	ن	د	ن	ن	ن
ن	د	ن	د	ن	ن
ن	ن	د	د	د	ن

۱۰۴. گزینه ۳ درست است.

در ۵ حالت درست است.

p	q	r	$q \wedge r$	$p \Rightarrow (q \wedge r)$
د	د	د	د	د
د	د	ن	ن	ن
د	ن	د	ن	ن
د	ن	ن	ن	ن
ن	د	د	د	د
ن	د	ن	ن	د
ن	ن	د	ن	د
ن	ن	ن	ن	د

۱۰۵. گزینه ۲ درست است.

$$p \wedge q \equiv F \Rightarrow F \Rightarrow r \equiv T \quad T \Leftrightarrow \sim r \equiv \sim r$$

$$r \Rightarrow q \equiv \sim r$$

www.drhs.ir

۱۰۶. گزینه ۳ درست است.

گزاره ۲ و ۱ هم ارز $\sim p$ و گزاره ۴ هم ارز F است.

p	q	$\sim p$	$p \vee q$	$\sim p \wedge q$	$\sim(\sim p \wedge q)$
د	د	ن	د	ن	د
د	ن	ن	د	ن	د
ن	د	د	د	د	ن
ن	ن	د	ن	ن	د
				$(p \vee q) \wedge \sim(\sim p \wedge q)$	$\sim p \vee ((p \vee q) \wedge \sim(\sim p \wedge q))$
				د	د
				د	د
				ن	د
				ن	د

۱۰۷. گزینه ۲ درست است.

p	q	r	$q \Rightarrow r$	$p \Rightarrow (q \Rightarrow r)$	$p \Rightarrow r$	$q \Rightarrow (p \Rightarrow r)$
د	د	د	د	د	د	د
د	د	ن	ن	ن	ن	ن
د	ن	د	د	د	د	د
د	ن	ن	د	د	ن	د
ن	د	د	د	د	د	د
ن	د	ن	ن	د	د	د
ن	ن	د	د	د	د	د
ن	ن	ن	د	د	د	د

۱۰۸. گزینه ۱ درست است.

اگر دو طرف نامساوی را در عدد منفی ضرب کنیم جهت نامساوی عوض می‌شود. در موارد ۲ و ۳ ساده کردن غلط صورت گرفته و در ۴ منفی باید در X هم ضرب شود.

۱۰۹. گزینه ۳ درست است.

اگر b و a هم علامت و $a < b$ نتیجه می‌گیریم $\frac{1}{a} > \frac{1}{b}$ و اگر مختلف‌العلامت باشند، $\frac{1}{a} < \frac{1}{b}$ و در صورتی که هر دو مثبت باشند $a^2 < b^2$ و در کل حالات $a^3 b^2 < a^2 b^3$ را نتیجه می‌گیریم چون $a^2 b^2$ عددی مثبت بوده و می‌توان در دو طرف ضرب کرد.

۱۱۰. گزینه ۱ درست است.

می‌بایست دو عدد را X, Y فرض کرده، نماد جذر مجموع دو عدد را با $\sqrt{X+Y}$ و نماد مجموع جذر دو عدد را با $\sqrt{X} + \sqrt{Y}$ نشان دهیم.

۱۱۱. گزینه ۲ درست است.

اگر عدد کوچک‌تر را X فرض کنیم داریم:

$$x(x+2) = \left(\frac{x}{2}\right)^3 + 36 \Rightarrow 2x^2 + 4x = \frac{x^3}{2} + 72$$

$$\Rightarrow x^3 - 4x^2 - 16x + 144 = 0$$

۱۱۲. گزینه ۴ درست است.

علی پیش محمد آمده و حسن پیش محمد آمده به دلیل عطف دو گزاره هر دو اتفاق افتاده است. حسن پیش محمد بیاید آنگاه به او پول می‌دهد حسن پیش محمد آمده به دلیل قیاس استثنایی محمد از حسن پول گرفته است علی پول یا اطلاعات کاری می‌خواهد به دلیل وجود «یا» گزاره فصلی است و نمی‌توانیم بگوییم کدام اتفاق افتاده است. پس محمد از حسن پول گرفته و حسن پیش محمد آمده درست است.

۱۱۳. گزینه ۴ درست است.

از اینکه n^2 زوج است نتیجه می‌گیریم n زوج است و بر ۲ بخش پذیر است. اگر $n^2 = 6^2$ که بر ۱۸ بخش پذیر است را در نظر بگیریم $n = 6$ بر ۱۸ و ۴ و ۹ بخش پذیر نیست.

۱۱۴. گزینه ۱ درست است.

اگر عدد را X فرض کنیم.

$$x\left(\frac{1}{4}x\right) + 2x = 60 \Rightarrow \frac{x^2}{4} + 2x - 60 = 0 \Rightarrow x^2 + 8x - 240 = 0$$

$$\Rightarrow x = 12 \Rightarrow 1 + 2 = 3$$

۱۱۵. گزینه ۴ درست است.

بنابر قیاس استثنایی از $p \Rightarrow q$ و p ، می‌توانیم q را نتیجه بگیریم در الف داریم: اگر بارندگی بیاید آنگاه سیل می‌آید، از این که سیل آمده نمی‌توانیم نتیجه بگیریم بارندگی پیاپی آمده است.
در ب داریم: اگر کسی از آرش متنفر است، آنگاه پشت سر او حرف می‌زند، سعید از آرش متنفر است، پس سعید پشت سر آرش حرف می‌زند که درست است.
در ج داریم: اگر ما سبزی خوردن داریم آنگاه مادرم قرمه سبزی درست می‌کند، مادرم قرمه سبزی درست کرده و نمی‌توانیم نتیجه بگیریم که ما سبزی خوردن داریم.

علوم و فنون ادبی (۲)

۱۱۶. گزینه ۲ درست است.

«نجم‌الدین کبری» را به جای «نجم دایه (رازی)» بنشانید تا درست شود. (صفحات ۱۲ و ۱۳).

۱۱۷. گزینه ۳ درست است.

بالعکس، «جهانگشا» نمونه پیچیده‌نویسی است. (صفحه ۱۴).

۱۱۸. گزینه ۱ درست است.

به ترتیب: عراقی: «عشاق‌نامه». نجم‌الدین رازی (= نجم دایه): «مرصادالعباد». جویینی: «تاریخ جهانگشا». سلمان ساوجی: «جمشید و خورشید». (صفحات ۱۵، ۱۷).

۱۱۹. گزینه ۳ درست است.

کتاب‌های تحقیقی این دوره عمدتاً سطحی و ادبیات این دوره نیز تقلیدی و فاقد نوآوری بودند. (صفحه ۱۸).

۱۲۰. گزینه ۱ درست است.

جامی معروف‌ترین شاعر قرن نهم، است؛ معاصر حکومت تیموریان، و معاصر «امیرعلیشیر نوایی». (صفحه ۱۸)

۱۲۱. گزینه ۴ درست است.

از جمله رویدادهای مربوط به تاریخ ادبیات فارسی در عصر ایلخانی یکی هم زوال ادب‌دوستی و شاعرپروری درباری به شیوه حکومت‌های ایرانی تبار است. (صفحه ۱۶)

۱۲۲. گزینه ۲ درست است.

(صفحه ۱۵)

۱۲۳. گزینه ۴ درست است.

این توضیحات و تعریفات برانزده «مثنوی معنوی» است. (صفحه ۱۴)

۱۲۴. گزینه ۳ درست است.

به اولویت پیشنهادی ما: در ب) «کنار» (پهلوی ← آغوش) و «کنار» (گوشه ← دور) جناس همسان دارند. در د) نشست-ان [≠ برخاستن. در ج) «شمع - رُخ» نمونه‌ای از تشبیه است. در الف) هم «بسم» مجاز است از بسم‌الله الرحمن الرحیم و «الحمد» نیز مجاز از کلّ سورة فاتحة‌الکتاب.

۱۲۵. گزینه ۲ درست است.

مجاز مبتنی بر تشبیه یعنی نوعی استعاره که مصرح‌هاش می‌نامند. در ۱) «صنم» از معشوق. در ۳) «کوه» ایه عنوان مشبه به یا مانده از تشبیه مصرع اول. در ۴) هم «بستان» از دنیا. در ۲) ترکیب «دو لب» به قرینه بسته کردن (= بستن) می‌تواند مجاز از کلّ دهان باشد.

۱۲۶. گزینه ۴ درست است.

در ۳) فریب آن عبارت «پاک و پاکیزه ز تشبیه» را نخورید! ادات دارد حی و حاضر. اما در ۲) مشبه‌ها - حالا بگیریم دو تا یا سه تا - حاضر نیستند تا تشبیه مشهود شود [یعنی بتوان برای آن شاهی از متن به عنوان مشبه به آورد]. در ۱) شاعر به تشبیهی مرسوم خرده می‌گیرد. اما در ۴) «تعریف» در مفهوم همان «تشبیه» است: بنابراین «رای نیکان» به «نور» مانده شده است، و «روی خوبان» به «نار».

۱۳۶. گزینه ۱ درست است.

- (۱) چِ دَر دِی * || دِ لَس تین || چِ مَن دَر || فِ تَا دَم
 (۲) دَا نَمَ تَا || س تین چِ رَا || پِی شِ جَ مَالِ مِ بَ رِی
 (۳) فِ تِنِ نَد گِی || زِی خُون رِی || زِی خَلْقِی || نِ گَ رَا نَت
 (۴) یِی بَا هَم || کَس بِ صُلْحِ || بَا مَا بِ خِ || لَافِ [⇒ یِی بَا هَد || مِ کَس بِ صُلْدِ || حُ بَا مَا بِ || اِخْلَافِ]
 [*] خواهید خواند که چرا هجای به ظاهر کوتاهی بلند خوانده می‌شود.

۱۳۷. گزینه ۴ درست است.

تَن	تَن	تَن	تَن	تَن	تَن	تَن	تَن
ری	لَس	سَخ	مَش	ت	م	دَر	تُو
قَسَا	مَح	لَم	نِی	تَد	ب	س	عَا
تَن	تَن	تَن	تَن	تَن	تَن	تَن	تَن
ری	لَس	سَخ	مَش	ت	م	دَر	تُو
قَسَا	مَح	لَم	نِی	تَد	ب	س	عَا

یادتان باشد: هر هجای کشیده در امتداد = یک هجای بلند + یک هجای کوتاه؛ برای همین است که - مثلاً - در همین (د) حتی اگر «دریغ

من» را اشتباهاً «دریغ من» بخوانید در نهایت تفاوتی در آهنگ عروضی و مرزبندی پایه‌های آوایی شنیدنی و دیدنی نیست.

۱۳۸. گزینه ۲ درست است.

نکته در این است که هیچ ساخت آوایی در (۲) هجای کشیده ندارد:

مَ رَا رُو زِی || نَ پُر سِی کَا || خِرِی غَم خَا || رِ مَن چُو نِی

در حالی که «باش» در (۱) و «دوس» در (۳) «چیر» در (۴)، در خوانش، همچنان هجای کشیده دارند.

۱۳۹. گزینه ۴ درست است.

در (۱): «کرد» + «این» ⇐ کَر | دین؛

در (۲): «هست» + «از» ⇐ هَس | سَ تَر

در (۳): «طوق» + «آویخته» ⇐ طُو | قَا | وِی | خَا | سَ تِ |

۱۴۰. گزینه ۲ درست است.

بالآخره مهارت در خوانش فقط این نیست که از صورت مکتوب به آهنگ عروضی برسید؛ بلکه باید بتوانید شنیده را هم جنبه

دیداری - و به تبع آن، دستوری و مفهومی - درست ببخشید؛ این جا: «سر + - + کوای + ت»؛ یعنی «سر کوچک تاون!».

تاریخ (۲)

۱۴۱. گزینه ۴ درست است.

درس ۱ صفحه ۵

مؤلفان این دسته از آثار، نگارش تاریخ جهان را از آفرینش عالم آغاز می‌کردند و سپس به شرح زندگی حضرت آدم و دیگر پیامبران می‌پرداختند. پس از آن تاریخ اساطیری ایران را از کیومرث آغاز و به پایان دوره ساسانیان ختم می‌کردند.

۱۴۲. گزینه ۱ درست است.

درس ۱ صفحات ۶ و ۸

تاریخ روایان تألیف اولیاءالله املی درباره تاریخ سرزمین روایان از قدیمی‌ترین ایام تا ۷۶۴ قمری است. و شاه اسماعیل نامه تألیف قاسمی حسینی گنابادی درباره فتوحات مؤسس سلسله صفوی، شاه اسماعیل اول است. کتاب اول تاریخ محلی است و کتاب دوم تاریخ منظوم محسوب می‌شود.

۱۴۳. گزینه ۳ درست است.

درس ۲ صفحه ۱۴

مورخان وقتی با گزارش تاریخی رو به رو می‌شوند، آن را اعتبارسنجی می‌کنند و به اصطلاح به نقد آن می‌پردازند. نقد یک خبر تاریخی که در حقیقت همان اعتبارسنجی و بررسی اصالت خبر است.

۱۴۴. گزینه ۳ درست است.

درس ۲ صفحه ۱۶

سنجش گزارش‌ها براساس زمان و مکان: زمان و مکان دو رکن مهم یک رویداد تاریخی‌اند. خبر و روایتی که فاقد زمان و مکان دقیق و مشخص باشد از اصالت و اعتبار کافی برخوردار نیست.

۱۴۵. گزینه ۳ درست است.

درس ۲ صفحه ۱۷

مورخ در این روش به جای ذکر همه روایات درباره یک موضوع با مطالعه و مطابقت دادن همه روایت‌ها یک گزارش از مجموع آنها تنظیم می‌کند. مورخ در این روش ناچار به گزینش و انتخاب است و امکان دارد برخی از جنبه‌های خبر از چشم او دور بماند. از مشهورترین چهره‌های این سبک دینوری نویسنده اخبار الطوال را می‌توان نام برد.

۱۴۶. گزینه ۲ درست است.

درس ۳ صفحه ۲۲

قبایلی مانند قریش قدرت و نفوذ سیاسی قابل توجهی در میان قبایل دیگر داشتند؛ اما این قدرت و نفوذ را نمی‌توان به منزله حکومتی پایدار شمرد؛ زیرا متکی به تشکیلات سیاسی، اداری و نظامی منظم و منسجمی نبود و ثبات لازم را نداشت.

۱۴۷. گزینه ۲ درست است.

درس ۳ صفحه ۲۹

رسول خدا به تبلیغ اسلام در میان افراد و قبایلی پرداخت که برای مراسم حج و یا انجام کار دیگری به مکه سفر می‌کردند. سرانجام در جریان مراسم حج، تعدادی از مردم یثرب (مدینه) دعوت پیامبر را پذیرفتند و زمینه‌ساز هجرت تاریخی ایشان شدند.

۱۴۸. گزینه ۱ درست است.

درس ۴ صفحه ۳۰

از آنجا که مرجع سیاسی قدرتمندی در یثرب وجود نداشت تا به اختلاف‌ها رسیدگی کند و مانع دشمنی و نزاع شود، هر گاه جنگی میان دو یا چند قبیله پیش می‌آمد برای مدت طولانی ادامه می‌یافت.

۱۴۹. گزینه ۴ درست است.

درس ۴ صفحه ۳۲

پیمانۀ عقبه دوم بیانگر نفوذ و گسترش چشمگیر اسلام در یثرب بود. زیرا شمار قابل توجهی از اعضای قبیله‌های مختلف، به ویژه اوس و خزرج، در آن حضور داشتند.

۱۵۰. گزینه ۲ درست است.

درس ۴ صفحه ۳۷

در سال نخست هجرت، به دنبال نزول آیات جهاد رسول خدا تصمیم به تشکیل نیروی نظامی گرفت. در اواخر همان سال، مسلمانان چندین عملیات نظامی و اطلاعاتی محدود در خارج از مدینه انجام دادند. یکی از اهداف این عملیات، تهدید مسیر تجارت مشرکان مکه به شام و کسب غنیمت بود؛ زیرا آنان اموال مهاجران مسلمان را تصرف و غارت کرده بودند. در نتیجه تداوم سیاست تعقیب کاروان‌های تجاری قریش توسط مسلمانان، سرانجام در سال دوم هجرت، جنگ بزرگی میان سپاه اسلام و لشکریان مشرک در مکانی به نام «بدر» صورت گرفت.

جغرافیا (۲)

۱۵۱. گزینه ۳ درست است.

درس ۱ صفحه ۴

از تعریف ناحیه می‌توان نتیجه گرفت: که ویژگی اصلی هر ناحیه، وحدت و همگونی نسبی عناصر طبیعی و انسانی در آن است. (وحدت‌یابی) و همچنین هر ناحیه جغرافیایی به درجه‌ای از همگونی رسیده است که از سایر بخش‌های پیرامون خود متمایز می‌شود و با آنها تفاوت دارد.

۱۵۲. گزینه ۴ درست است.

درس ۱ صفحه ۵

ناحیه‌بندی کاری صرفاً جغرافیای است. و براساس طرز تفکر یک جغرافی‌دان و شیوه کار او صورت می‌گیرد. انتخاب معیارها و ملاک‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه، به هدف مطالعه و تحقیق جغرافی‌دان بستگی دارد. این معیارها ممکن است «عوامل طبیعی» یا «عوامل انسانی» باشد.

۱۵۳. گزینه ۲ درست است.

درس ۲ صفحه ۱۲

انسان‌ها با پیشرفت در دانش و تولید ابزار و فناوری بر محیط‌های طبیعی غلبه کرده و این محیط‌ها را در اختیار گرفته‌اند؛ با وجود این، محیط‌ها و نواحی طبیعی همواره زندگی مردم را تحت تأثیر قرار داده است. محدودیت‌ها و موانع محیطی موجب می‌شود انسان‌ها برای کنترل محیط و شرایط خاص آن چاره‌اندیشی کنند و به ابداع ابزارهایی بپردازند. در واقع، هر ناحیه شرایط خاصی را به انسان‌ها ارائه می‌کند و انسان‌ها در چارچوب آن شرایط دست به عمل می‌زنند.

۱۵۴. گزینه ۳ درست است.

درس ۲ صفحه ۱۳

هر ناحیه کره زمین با دیگر نواحی مبادلات اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی دارد. نواحی بر روی یکدیگر تأثیر می‌گذارند امروزه همه نواحی و حتی دورافتاده‌ترین آنها به ویژه از نظر اقتصادی، تحت تأثیر یکدیگرند.

۱۵۵. گزینه ۱ درست است.

درس ۲ صفحه ۱۵ و ۱۶

هر چه به سمت بیابان صحرا، پیش می‌رویم، بارندگی کمتر و علف‌های ساوان کوتاه‌تر و تنگ‌تر می‌شوند و کم کم به مراتع مداری که از علفزارهای کوتاه قد تشکیل شده است تبدیل می‌گردند. این مراتع در حاشیه صحرا به علت خشکی هوا به استپ‌های بیابانی تبدیل می‌شوند.

۱۵۶. گزینه ۳ درست است.

درس ۲ صفحه ۱۶

در اثر فعالیت‌های انسانی یا عوامل طبیعی ممکن است ویژگی‌های خاص یک ناحیه از بین برود و وسعت آن کم یا زیاد شود؛ برای مثال، مهاجرت روستاییان از یک ناحیه یا وقوع خشکسالی، وسعت یک ناحیه کشاورزی را کاهش می‌دهد یا ممکن است به کلی آن ناحیه را به ناحیه‌ای غیر کشاورزی تبدیل کند.

۱۵۷. گزینه ۴ درست است.

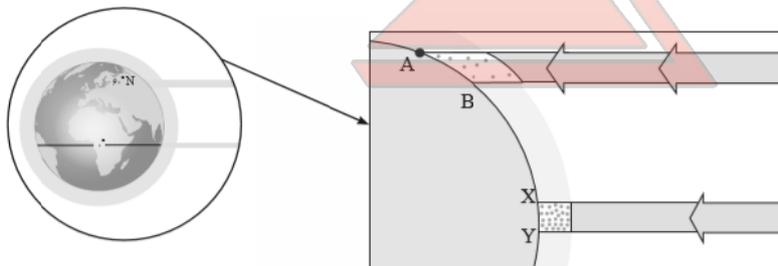
درس ۳ صفحه ۲۱

برای پی بردن به نوع آب و هوای یک ناحیه، داده‌های آماری مربوط به دما، بارش، رطوبت و غیره را طی سال‌های طولانی جمع‌آوری و میانگین آن را محاسبه می‌کنند.

۱۵۸. گزینه ۳ درست است.

درس ۳ صفحه ۲۳

همه بخش‌های زمین در مدت زمان مساوی انرژی خورشید را دریافت نمی‌کنند. مایل بودن محور زمین بر مدار گردش انتقالی آن به دور خورشید موجب می‌شود که طی حرکت وضعی و انتقالی، وسعت منطقه روشن و تاریک و طول روز و شب و فصول مختلف سال در نواحی مختلف و در نیمکره شمالی و جنوبی متفاوت باشد.

۱۵۹. گزینه ۱ درست است.

درس ۳ صفحه ۲۴

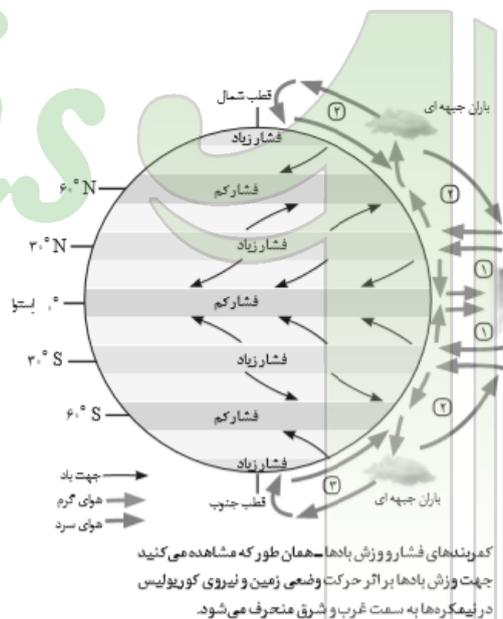
وقتی هوای یک منطقه گرم می‌شود، مولکول‌ها سریع‌تر حرکت می‌کنند و از هم فاصله می‌گیرند، در نتیجه از وزن و فشار هوا

در واحد حجم کاسته می‌شود. هوای گرم سبک می‌شود و به سوی بالا صعود می‌کند. بنابراین، هوای گرم نسبت به اطراف خود فشار کمتری دارد و در نتیجه بر روی منطقه گرم یک مرکز کم فشار ایجاد می‌شود.

۱۶۰. گزینه ۳ درست است.

درس ۳ صفحه ۲۶

در ناحیه استوا به دلیل زاویه تابش مستقیم و گرمای همیشگی یک کانون کم فشار ایجاد می‌شود. قطب‌ها، به عکس، به دلیل سردی فوق‌العاده هوا مراکز پر فشار هستند. اما در بین این دو ناحیه، دو مرکز کم فشار و پر فشار دیگر مشاهده می‌کنیم که بر اثر صعود و نزول هوا ایجاد شده‌اند.

جامعه‌شناسی (۲)

۱۶۱. گزینه ۴ درست است.

مفکران مسلمان، جهان تکوینی را به جهان طبیعت محدود نمی‌دانند. از نظر آنان، جهان طبیعت بخشی از جهان تکوینی است و جهان تکوینی را هم به دو جهان طبیعت و فوق طبیعت تقسیم می‌کنند.

۱۶۲. گزینه ۲ درست است.

- طرفداران دیدگاه اول بین علوم طبیعی و علوم انسانی تفاوتی قائل نیستند. نادیده گرفتن تفاوت علوم انسانی با علوم طبیعی، ظرفیت‌ها و قابلیت‌هایی را از علوم انسانی و اجتماعی سلب می‌کند.
- دیدگاه دوم: گروهی دیگر جهان فرهنگی را مهم‌تر از جهان ذهنی و تکوینی می‌دانند.

۱۶۳. گزینه ۴ درست است.

در جامعه تغلب، مردم برای غلبه یافتن بر سایر ملت‌ها با یکدیگر همکاری می‌کنند و این هنگامی پیش می‌آید که همه آنها، شیفته غلبه بر اقوام و ملل دیگر باشند.

۱۶۴. گزینه ۱ درست است.

- غلبه نظامی گرچه به حضور مستقیم مهاجمان در مناطق جغرافیایی مورد تهاجم منجر می‌شود، همواره گسترش فرهنگی آنها را به دنبال نمی‌آورد.

- امپراتوری و شاهنشاهی از طریق کشورگشایی و با قدرت نظامی و حضور مستقیم سربازان پیروز شکل می‌گیرد.

۱۶۵. گزینه ۳ درست است.

مغولان نیز با قدرت نظامی خود مناطق وسیعی از جهان را تصرف کردند ولی فرهنگ آنها، قومی و قبیله‌ای بود و شایستگی‌های جهانی شدن را نداشت. آنان به سرعت تحت تأثیر فرهنگ‌هایی قرار می‌گرفتند که به لحاظ نظامی از آنان شکست خورده بودند. این گونه بود که امپراتوری مغول در چین، هند و ایران تحت تأثیر فرهنگ‌های اقوام مغلوب، هویتی

چینی، هندی و ایرانی پیدا کرد و به صورت سه حکومت مستقل در آمد.

۱۶۶. گزینه ۳ درست است.

امپریالیسم سیاسی با اشغال نظامی جوامع ضعیف شکل می گیرد.

۱۶۷. گزینه ۴ درست است.

- امپریالیسم از امپراتوری گرفته شده است و به هر نوع سلطه‌ای گفته می شود.

- استعمار به معنای اشغال یک سرزمین خارجی، با توسل به قدرت نظامی و سیاسی است.

- استعمار اروپایی در سده هفدهم و هجدهم میلادی بزرگ‌ترین برده‌داری تاریخ بشریت را برپا کرد.

۱۶۸. گزینه ۱ درست است.

در استعمار فرانسه، استعمارگران بیش از ابزارهای نظامی، سیاسی و اقتصادی از ابزارهای فرهنگی و علمی به ویژه رسانه‌ها و فناوری اطلاعات استفاده می کنند.

۱۶۹. گزینه ۲ درست است.

عبارت اول:

در استعمار قدیم، استعمارگران حضور مستقیم و آشکار داشتند.

عبارت سوم:

جهان غرب در استعمار فرانسه، هویت فرهنگی دیگر کشورها را هدف قرار می دهد.

۱۷۰. گزینه ۴ درست است.

قدرت سیاسی جوامع اسلامی که تا قبل از استعمار، بیشتر قومی و قبیله‌ای بود، در دوران استعمار، از طریق سازش با دولت‌های غربی، با قدرت استعمارگران پیوند خورد و استبداد ایلی و قومی به صورت استبداد استعماری در آمد.

۱۷۱. گزینه ۴ درست است.

انقلاب اسلامی ایران، نقطه عطفی در بازگشت به فرهنگ اسلامی در جهان اسلام است.

۱۷۲. گزینه ۱ درست است.

به ترتیب، عصر نبوی، دوران خلافت، دوران استعمار و عصر بیداری مراحل گسترش فرهنگ اسلامی را نشان می دهد. (نمودار صفحه ۳۲)

۱۷۳. گزینه ۳ درست است.

ناسیونالیسم یا ملی گرایی، مجموعه‌ای از باورها و نمادها که دلبستگی و تعلق به ملت، سرزمین، نژاد، قوم و زبان را اصل قرار می دهد و صرفاً تعلق خاطر و وابستگی به چنین عناصری را آرمان اساسی انسان‌ها و تعیین کننده هویت ملت‌ها می داند.

۱۷۴. گزینه ۲ درست است.

در دوران خلافت، ارزش‌ها، رفتارهای جاهلی دوباره در جامعه اسلامی نمایان شد و به تدریج قدرت در جامعه اسلامی را براساس روابط قبیله‌ای و عشیره‌ای شکل داد.

۱۷۵. گزینه ۳ درست است.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه ۱:

کودتای انگلیسی سوم اسفند ۱۲۹۹ رضاخان و همچنین کودتای آمریکایی ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ محمدرضا پهلوی دو نمونه موفق از کودتاهای استعمار نو به شمار می روند.

گزینه ۲:

عقاید و ارزش‌ها با پذیرش انسان‌ها به عرصه فرهنگ بشری راه می یابند و جلوه و نمود تاریخی پیدا می کنند.

گزینه ۴:

ایرانیان باستان فتوحاتی فراتر از مرزهای جغرافیایی شان داشتند اما جهان گشایی‌ها به جهانی شدن فرهنگ آنان منجر نشد.

فلسفه

۱۷۶. گزینه ۲ درست است.
کشف ضوابط تفکر و نشان دادن کاربرد آنها در تفکر و این که چه عواملی باعث تسریع و بهبود تفکر به علم منطق مربوط می‌شود. درس ۱ صفحه ۳
۱۷۷. گزینه ۳ درست است.
درس ۲ صفحه ۹
۱۷۸. گزینه ۲ درست است.
اگر صورت سؤال سازه دروازه قرآن شیراز بود مفهوم جزیبی بود. ولی سازه دروازه قرآن اگرچه یک مصداق دارد ولی مفهومی کلی است که قابلیت صدق بر افراد دیگر را داشت. درس ۳ صفحه ۱۳ و ۱۴
۱۷۹. گزینه ۴ درست است.
نسبت جنس الاجناس با حساس ناطق جنس بعید محسوب می‌شود در گزینه‌های ۱ تا ۳ این نسبت جنس قریب است. فقط نسبت مقدار به چند شکلی منتظم جنس بعید است. درس ۴ صفحه ۲۳
۱۸۰. گزینه ۲ درست است.
جنس عالی یا جنس الاجناس عام‌ترین مفهوم است و مفهومی بالاتر از آن قرار نمی‌گیرد تا به عنوان جنس بتوان در تعریف به حد یا رسم به کار برد. درس ۵ صفحه ۲۷
۱۸۱. گزینه ۱ درست است.
مفاهیم ذاتی دارای سه ویژگی هستند که دو تای از آنها در برخی از مفاهیم عرضی هم یافت می‌شود. از جمله این که ذاتیات یک شی قابل انفکاک از ذات نیست که این ویژگی در برخی عرضیات هم هست. درس ۳ صفحه ۱۸
۱۸۲. گزینه ۴ درست است.
موضوع فلسفه اولی هستی و وجود است و هستی و وجود اصلی‌ترین و حقیقی‌ترین مبنایی است که همه خصوصیات اشیاء و پدیده‌ها به آن باز می‌گردد. درس ۳ صفحه ۱۸
۱۸۳. گزینه ۲ درست است.
درس ۳ صفحه ۱۷
۱۸۴. گزینه ۳ درست است.
فلسفه یا هستی‌شناسی شناخت احکام مطلق وجود است و بر این اساس مصداق فلسفه به معنای تبیین و توجیه عقلانی امور می‌باشد. درس ۳ صفحه ۱۹
۱۸۵. گزینه ۱ درست است.
درس ۱ صفحه ۵
۱۸۶. گزینه ۳ درست است.
بشر ذاتاً متفکر است و این تفکر همان فطرت ثانی اوست. درس ۱ صفحه ۸
۱۸۷. گزینه ۳ درست است.
درس ۲ صفحه ۲۰
۱۸۸. گزینه ۴ درست است.
وجود و ماهیت فقط اختلاف مفهومی دارند نه مصداقی (رد گزینه ۱) سوفسطائیان به اصل واقعیت مستقل از ذهن معترف بودند نه اصل زیادتی وجود بر ماهیت و این اصل مانند اصل واقعیت مستقل از ذهن بدیهی نیست. (رد گزینه ۳) درس ۳ صفحه ۲۷
۱۸۹. گزینه ۱ درست است.
رابطه بین موضوع و محمول در منطق تحت عنوان مواد قضایا بحث می‌شود (رد گزینه ۳ و ۴) اگر رابطه بین موضوع و محمول من وجه باشد دیگر حمل محمول بر موضوع نمی‌تواند امتناعی باشد (رد گزینه ۲) درس ۳ صفحه ۳۰
۱۹۰. گزینه ۴ درست است.
در گزینه ۱ رابطه جسم و انسان ضروری است و در گزینه ۲ و ۳ رابطه امکانی است. فقط در گزینه ۴ رابطه به درستی بیان شده است که رابطه انسان با ناطق ضروری است. درس ۳ صفحه ۲۹

روان‌شناسی

۱۹۱. گزینه ۲ درست است.
فرضیه پاسخ اولیه پژوهشگران به مسئله‌های علمی است. فرضیه‌ها می‌توانند ضمن اینکه در پاسخ به یک سؤال بیایند، باعث طرح سؤال‌های دیگر هم بشوند.
۱۹۲. گزینه ۴ درست است.
همه نظریه‌های علمی در دو سطح مذکور به یک اندازه رشد نکردند؛ زیرا ساختار ظاهری برخی نظریه‌ها در زمان ارائه، قابل بررسی تجربی نیست.
۱۹۳. گزینه ۴ درست است.
شیوه‌های مبتنی بر سیر و سلوک و روش‌های شهودی: این روش مبتنی بر درک درونی است. روش‌هایی که عرفا برای کسب شناخت دارند در این مقوله قرار دارد. مهم‌ترین ویژگی این شیوه، شخصی و غیر قابل تعمیم بودن آن روش‌ها است.
۱۹۴. گزینه ۳ درست است.
فرایند جست و جوی با قاعده و نظام‌دار برای مشخص کردن یک موقعیت نامعین، کاربردی‌ترین تعریف روش علمی است.
۱۹۵. گزینه ۳ درست است.
آزمون‌ها ابزاری برای کمی کردن ویژگی‌های روان‌شناختی هستند.
۱۹۶. گزینه ۲ درست است.
- شناسایی و پیش‌بینی تغییرات در طول زندگی را فراخنای زندگی می‌گویند.
- عوامل وراثتی، ایجادکننده صفاتی که از قبل در فرد نهفته است.
۱۹۷. گزینه ۴ درست است.
از لحاظ رشد جسمانی به طور میانگین، کودک در ۱۵ ماهگی بدون کمک می‌تواند راه برود.
۱۹۸. گزینه ۱ درست است.
حل مسائل از جنبه‌های شناختی رشد انسان به حساب می‌آید.
۱۹۹. گزینه ۳ درست است.
کودک هفت سال آقا و سرور است و هفت سال دوم فرمانبردار و هفت سال سوم وزیر و مشاور است.
۲۰۰. گزینه ۲ درست است.
- ابتدایی‌ترین و شاخص‌ترین جنبه رشد، رشد جسمانی - حرکتی است.
- یادگیری یکی از مهم‌ترین عوامل محیطی است که بر روی تغییرات رشدی تأثیر بسزایی دارد.
۲۰۱. گزینه ۴ درست است.
رشد هیجانی در کودکی، فرایندی پیچیده است که نه تنها مستلزم آگاهی از هیجانات خود کودک، بلکه مستلزم آگاهی از هیجانات اطرافیان اوست.
۲۰۲. گزینه ۱ درست است.
رشد هیجانی در دوره کودکی، معطوف به سه هیجان ساده ترس، خشم و محبت است. با توجه به رشد آگاهی کودکان از هیجان‌های مختلف و واکنش اطرافیان به خصوص واکنش مادر سه هیجان فوق به هیجان‌های مرکب دیگر، همچون احساس پشیمانی، سپاسگزاری و ترحم تعمیم می‌یابد.
۲۰۳. گزینه ۲ درست است.
یکی از ابتدایی‌ترین علائم رشد اجتماعی در کودکان، لبخند اجتماعی است که در حدود ۳-۲ ماهگی بروز می‌یابد. ترس از غریبه نیز در ۸-۷ ماهگی رخ می‌دهد.
۲۰۴. گزینه ۴ درست است.
کودکان در دوره دبستان با یکدیگر بازی‌های گروهی می‌کنند، و علاقه خاصی به بازی با هم جنسان خود دارند. جمله معروف آنها (دخترها با دخترها و پسرها با پسرها) را همگی شنیده‌ایم.
۲۰۵. گزینه ۳ درست است.
سرعت تفکر در دوره نوجوانی افزایش می‌یابد؛ در نتیجه، در یک لحظه اطلاعات بیشتری در حافظه آنها نگه داشته می‌شود. نوجوانان، برخلاف کودکان، قادر به ظرفیت‌سازی حافظه خود هستند.